

POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

AUTORKA PRÁCE: Anežka Dvořáková

NÁZEV PRÁCE: Eutanazie a asistované sebeusmrcení: otázka legalizace v ČR

STUDIJNÍ PROGRAM: Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

AUTOR POSUDKU: Mgr. et Mgr. Michal Rigel, Ph.D.

SHRNUTÍ A HODNOCENÍ OBSAHOVÉ STRÁNKY PRÁCE

Autorka bakalářské práce si vybrala téma legalizace eutanazie a asistovaného sebeusmrcení, které se pravidelně objevuje v české celospolečenské diskusi a bývá mu zpravidla věnována solidní mediální pozornost. Jak dokládají i mnohé nové publikace z akademického prostředí ČR v posledních pěti letech, jde skutečně o problematiku aktuální a plně relevantní pro zpracování do podoby závěrečné kvalifikační práce.

K vypracování přistupuje studentka velice komplexně, když mezi svými hlavními cíli v *Úvodu* (s. 9-11) slibuje 1) předložit ucelený přehled pokusů o legalizaci na půdě ČR (vč. analýzy dosavadních návrhů zákonů v této věci), 2) zhodnocení nejčastěji uváděných argumentů pro a proti eutanazii a asistovanému sebeusmrcení v místní odborné debatě, a 3) dokonce i ambiciózní realizaci výzkumného šetření na půdě obou komor Parlamentu.

Text otevírá pasáží, zabývající se lexikálním polem problematiky (s. 12-19), což má svůj význam, jelikož v choulostivém tématu, kde se diskutují otázky života a smrti, dochází k různým eufemismům či dysfemismům u klíčových pojmů (*sebeusmrcení – sebevražda* aj.). Navíc jde o téma, které přitahuje i laickou veřejnost, a proto občas bývají jednotlivé termíny používány trochu nedbale a zaměnitelně (*eutanazie a lékařsky asistované sebeusmrcení* není jedno a to samé). Zastavení u terminologie autorce slouží pro hlubší teoretický vhled do problematiky a prezentaci variant způsobů, jak lze za asistence medicínského personálu zemřít – *vyžádaně, nevyžádaně, nedobrovolně (aktivní či pasivní forma)* atd. Je dobře, že už v této kapitole začíná hodnotit vybrané argumenty a diskutuje, v jakém vzájemném vztahu jednotlivé způsoby jsou.

Dále pokračuje slíbeným přehledem argumentů pro a proti a to znovu s vlastním doprovodným komentářem či hodnocením (s. 22-30). Oceňuji, že se autorka dostává od pouhého popisu i k vyjádření vlastního stanoviska a přesto text zůstává koncipovaný principiálně nestranně.

Téma samotné může trochu svádět k vypracování angažovaného díla, které je psáno podle vlastních morálních intuic – lze totiž předpokládat, že každý z nás má na věc nějaký názor. I to by bylo v zásadě legitimní, nicméně u studentských prací považuji za korektnější, pokud jsou vlastní soudy prezentovány teprve poté, co zazněly argumenty pro a proti. Jakmile dojde k seznámení s pozicemi obou stran, lze se na nějakou s patřičným odůvodněním přiklonit. Autorka je sice k vybraným argumentům v diskusi o eutanazii a asistovaném sebeusmrcení kritická, k zaujetí jednoznačného stanovisko k otázce legalizace ale nakonec zůstává zdrženlivá.

Vyslovit se k otázce o morální přípustnosti eutanazie a asistovaného sebeusmrcení nicméně nebylo jejím hlavním cílem. Za ten je v textu označeno shrnutí pokusů o legalizaci eutanazie a asistovaného sebeusmrcení v ČR spolu s doprovodnou debatou, a konečně i výzkumné šetření o názorech současné vrcholné politické reprezentace. Tomu všemu se autorka obsáhle věnuje ve zbytku práce (s. 30-65), kde se musela zorientovat v dalších oblastech společenských věd jako je právo či základy sociologie. Jde o pečlivě a podrobně zpracované kapitoly, které mají svoji informační hodnotu, avšak s odstupem času se ukazuje, že by především výzkumnému šetření slušel konkrétněji specifikovaný cíl (nežli ten stanovený: „*přiblížit smýšlení našich poslanců a poslankyň*“, s. 11). Takto je nutné se pozorně pohybovat na desítkách stran a výstupy jsou méně konkrétní a užitečné než by být mohly v případě sevřenější výzkumné otázky. Na druhou stranu je pravda, že nejistota ohledně návratnosti dotazníků od zákonodárců a zákonodárkyň byla natolik vysoká, že bylo těžké pokoušet se o ambicióznější a sofistikovanější výstupy než slibované zjištění základní orientace zpovídáných osob.

HODNOCENÍ FORMÁLNÍ STRÁNKY PRÁCE

Práce je po formální stránce v zásadě v pořádku, pouze bych mj. navrhol, aby hlavní kapitoly (2, 3, 4 a 5), oddělující základní segmenty práce, začínaly vždy na nové straně a nebyly ztracené v textu. Kromě tohoto doporučení lze diskutovat skutečně jen o maličkostech – publikaci *Medical Ethics: A Very Short Introduction* (Tony Hope) by asi více slušelo zařazení mezi „literaturu“ a nikoli mezi „internetové zdroje“, jakkoliv se k ní autorka dostala prostřednictvím internetu atp. Jinak ale nevidím žádný problém ani s grafy, které autorka v závěrečné kapitole používá a ani nemám žádné větší připomínky k překlepům či jiným drobným omylům, kterým se pochopitelně nikdy žádné delší psané texty nevyhnou. Zde jsou v míře, která hodnotu práce nijak nedevaluje (např. s. 72, kde je „česká republika“ opakovaně uvedena s malým počátečním písmenem). Podobně to platí i o gramatice, kde se větší chyby vyskytují jen zřídka

(např. shoda přísudku s podmětem na s. 59). Stylisticky je text psán vyspělým jazykem, blížícím se standardu odborných prací.

HODNOCENÍ PRÁCE SE ZDROJI

Autorka pracovala s knižními i internetovými zdroji různého původu a myslím, že účelným způsobem. V textu lze nalézt jak množství filosoficky laděných rukopisů, tak i právní dokumenty nebo díla určená pro lékařskou veřejnost. Pro doplnění společenské debaty nebo pro vyjádření politických činitelů jsou využity i články publicistické. Většinou jde o zdroje v českém jazyce, což je dáno i charakterem tématu (zachytit diskusi o legalizaci eutanazie a asistovaného sebeusmrcení v ČR). To zásadní, co je v českém akademickém světě k dispozici, se v textu objevuje. Je nicméně dobře, že se v seznamu najdou i cizojazyčné odborné texty, jelikož diskuse v zahraničí je samozřejmě ještě bohatší a pro ty části textu, kde se o problematice hovoří na obecné úrovni, je důležité postřehy z této debaty zapojit. Výběr textů v AJ by bylo možné výrazně doplnit, rozhodně není vyčerpávající a to ani pokud jde čistě o nejdůležitější díla v oboru, ale jejich shromáždění nebylo pro účely práce nezbytné.

OTÁZKY K DISKUSI PŘI OBHAJOBĚ

- 1) Text sumarizuje především argumenty v českém prostředí, ale autorka je zjevně seznámena i s diskusí v zahraničí (v textu byla využita i cizojazyčná literatura). Zajímalo by mne, zdali se argumenty v místním diskursu nějak liší od těch majoritně uváděných v zahraničí. A pokud ano, tak prosím o resumé jak a proč je česká diskuse ohledně eutanazie a asistovaného sebeusmrcení specifická.
- 2) Na s. 29 se mluví o příklonu české veřejnosti na stranu legalizace usmrcení na žádost a dokládá se to důvěryhodnými průzkumy veřejného mínění (CVVM). Ptám se, jakou má podle autorky váhu právě stanovisko obyvatel a jde-li to podle ní použít jako podpůrný argument pro zavedení. Pokud ano, upozorňuji na setrvalou většinovou podporu populace pro znovuzavedení trestu smrti a táži se, jestli i v této věci má být hlas lidu vyslyšen.

VÝSLEDNÉ HODNOCENÍ PRÁCE

Bakalářská práce byla důsledně konzultována a přístupu autorky nemohu jako vedoucí vůbec nic vytknout. Úkolu zpracovat text se zhostila aktivně a velmi zodpovědně. Mým polemickým připomínkám věnovala pozornost, ale zároveň je nezpracovávala automaticky, naopak je kriticky hodnotila a teprve poté případně prováděla úpravy. Při delším čekání na zpětnou ode

mne dokázala navíc postupovat i samostatně. Práci neváhala věnovat značné úsilí a čas, což je na výsledku vidět. Prokázala, že se v problematice orientuje, probíhající diskusi a hlavní argumenty, které v ní zaznívají, prezentovala korektně. Nepochybuji o tom, že ve své budoucí učitelské praxi – pakliže by autorka vedla na ZŠ či SŠ hodinu na dané téma – měla dostatečný znalostní základ a byla schopna sestavit zajímavou výukovou jednotku. Zvláštní uznání potom zaslouží nasazení, s jakým se pustila do výzkumného šetření na půdě Parlamentu ČR. Myslím, že svým energickým stylem dokázala zajistit slušnou návratnost a s výsledky se snažila při interpretaci popasovat, jak nejlépe dovedla. V tomto bodě sice má text své rezervy, ale nároky kladené na bakalářské práce i tak splňuje bez problémů.

Práci k obhajobě

Doporučuji

Navrhuji celkové hodnocení

A

V Hradci Králové 15. 8. 2023

PODPIS: